

ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ ЛЕКСИКИ І ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Укладачі:

Тагільцева Я. М., к. філол. н., доцент, доцент кафедри іноземних мов та українознавства;

Савенкова О. О., старший викладач кафедри іноземних мов та українознавства.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Порівняльна типологія лексики і граматики англійської, німецької та української мов» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності 035 «Філологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є англійська, німецька, українська мови.

Міждисциплінарні зв'язки: практичний курс першої іноземної мови (англійська), практичний курс другої іноземної мови (німецька), переклад спеціальних текстів: юридичних, науково-технічних, суспільно-політичних, дипломатичних (англійською і німецькою мовами), двосторонній письмовий переклад різножанрових текстів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни формувати у ЗВО фахову компетенцію шляхом здійснення зіставного аналізу та виявлення типологічних зв'язків лексики і граматики англійської, німецької та української мов.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна типологія лексики і граматики англійської, німецької та української мов» є:

- ознайомити ЗВО з термінологічною базою дисципліни;
- поглибити знання ЗВО про основні напрями досліджень в галузі лексики і граматики англійської, німецької та української мов;
- навчити ЗВО здійснювати компаративний аналіз мовних явищ зіставляваних мов;
- формувати вміння виявляти типологічні зв'язки на лексичному і граматичному рівнях мов;
- формувати вміння здійснювати коректний переклад, виявляти труднощі перекладацької діяльності та шляхи їх подолання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні компетентності:

Знання:

- напрямів наукових досліджень у галузі порівняльної типології англійської, німецької та української мов;
- етимологічного складу зіставляваних мов, поняття, що складають спільнослов'янський та спільногерманський лексичні шари;
- сучасних джерел поповнення словникового складу української та англійської, німецької та української мов;
- спільних та відмінних риси мовних систем (фонетичної, лексичної, морфологічної, синтаксичної) зіставляваних мов;
- засобів словесної образності (епітети, метафора, метонімія, гіпербола, алегорія тощо).

Вміння:

- застосовувати методи семного, трансформаційного, субституційного, конституентного аналізів до досліджуваних лексичних явищ;
- визначити походження слова;
- зробити морфемний аналіз слова;
- визначати семантичні процеси у слові;
- визначати характер сполучуваності, виявляти вільні словосполучення та сталі вирази;
- визначати класи фразеологічних одиниць;
- застосовувати метод семного аналізу для виявлення рівня семантичного обсягу лексичної одиниці у мові оригіналу та у мові перекладу;
- визначати, до якого функціонального шару належить лексична одиниця;
- доречно застосовувати образний ресурс мови при перекладі;
- здійснювати порівняльний аналіз на синтаксичному рівні.

Способи мислення: словесно-логічне, теоретичне, продуктивне, репродуктивне, інтуїтивне, творче.

Професійні, світоглядні і громадянські якості: соціальна активність, працьовитість, уміння приймати самостійні рішення, виявляти ініціативу, уміння домагатися результатів, бути наполегливим.

Морально-етичні цінності: відповідальність, повага до співрозмовників, опонентів по спілкуванню, толерантність тісно пов'язані із самоповагою.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин, 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Порівняльна типологія: цілі та методи дослідження.

Практичні цілі та завдання порівняльної типології. Методи дослідження порівняльної типології. Історичний екскурс щодо типологічних досліджень.

Тема 2. Компаративний аналіз фонетичних та фонематичних систем англійської, німецької та української мов.

Типологія системи голосних. Типологічні характеристики системи приголосних. Наголос у зіставлюваних мовах.

Тема 3. Типологічні особливості лексичних систем.

Семіотична і глобальна класифікація лексики. Класи слів.

Тема 4. Типологічні характеристики морфологічних систем.

Ізоморфізми і аломорфізми у морфемній структурі слів зіставлюваних мов. Морфологічні категорії іменника. Типологія прикметника. Числівник як частина мови в англійській, німецькій та українській мовах. Типологічні характеристики займенника. Типологія дієслова. Порівняльний аналіз прислівника у зіставлюваних мовах.

Тема 5. Порівняльний аналіз службових слів англійської, німецької та української мов.

Модальні дієслова. Прийменники. Сполучники. Частки.

Тема 6. Комплексне зіставлення синтаксичних систем.

Синтаксичні процеси: види, шляхи реалізації. Синтаксичні зв'язки у зіставлюваних мовах. Типологія речення. Структуральні види речень у зіставлюваних мовах.

Тема 7. Типологія головних членів речення.

Типологічна характеристика підмета. Функції підмета. Типологія присудка. Функції присудка. Складений присудок.

Тема 8. Типологічні особливості другорядних частин речення.

Типологія обставин. Види обставин. Типологічні характеристики означення. Види означень. Типологічний аналіз додатка. Види додатків. Відокремлені адвербіальні члени речення. Граматично незалежні елементи речення.

Тема 9. Компаративне дослідження складносурядних речень.

Складносурядні речення з нейтральним сурядним зв'язком. Складносурядні речення з адверсативним сурядним зв'язком. Поширені складносурядні речення у зіставлюваних мовах.

Тема 10. Типологічні характеристики складнопідрядних речень.

Суб'єктне підрядне речення. Предикативне підрядне речення. Об'єктне підрядне речення. Атрибутивне підрядне речення. Види обставинних підрядних речень: місця, часу, способу дії, мети, наслідку тощо.

3. Рекомендована література

1. Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови / Л.Г. Верба, Г.В. Верба. – К.: Логос, 2001. – 352 с.
2. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія української та англійської мов / О. В. Деменчук. – Рівне: Перспектива, 2005. – 165 с.
3. Квеселевич Д. І. Практикум з лексикології сучасної англійської мови / Д. І. Квеселевич, В. П. Сасіна. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 126 с.
4. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов / І.В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464 с.
5. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика / А.Г. Ніколенко. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 528 с.
6. Dubenets E.M. Modern English Lexicology / E.M. Dubenets. – Glossa-Press, 192 p.
6. Лалаян Н.С., Подвойська О.В. Порівняльна граматика німецької та української мов / Н.С. Лалаян, О.В. Подвойська. – Нова книга, 2013. – 224 с.
7. Тимченко Є.П. Порівняльна стилістика німецької та української мов / Є.П. Тимченко. – Нова книга, 2006. – 240 с.
8. Термінологія та переклад / [Л.П. Білозерська та ін.]. – Нова книга, 2010. – 232 с.
9. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков / [А.Э. Левицкий, Н.Д. Борисенко, А.А. Борисов и др.]. – К.: Освіта України, 2009. – 360 с.
10. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю “Переклад” / Л. М. Черноватий. — Вінниця : Нова Книга, 2013. — 376 с.
11. Dreyer H. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik / H. Dreyer, R. Schmitt. – Max Hueber Verlag, 2008. – 358 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний словник. Офіційний сайт: www.lingvo.ru
2. Електронний словник. Офіційний сайт: www.multitran.ru